

โครงการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
เทศบาลตำบลพรหมานคร อำเภอพรมานิคม จังหวัดสกลนคร

หลักการและเหตุผล

ศาสนา วัฒนธรรม จารีตประเพณีท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย จัดว่าเป็น “ทรัพยากรทางวัฒนธรรม” หรือ “ทรัพย์สินทางวัฒนธรรม” หรือ “มรดกทางวัฒนธรรม” ของชาติ ซึ่งจำเป็นต้องอนุรักษ์ไว้เพื่อส่งมอบให้ประชาชนรุ่นต่อไป ไปนำไปจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างยั่งยืน จนสามารถนำไปสู่การพัฒนาในด้านต่างๆ ของสังคมและวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นความหมายที่แท้จริงของการอนุรักษ์เพื่อการพัฒนาการเผยแพร่ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม และจารีตประเพณีท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในยุคปัจจุบัน การนำเอาวิธีการจัดการและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยจัดรวบรวมข้อมูลที่ยังกระจัดกระจายมาทำระบบฐานข้อมูลศาสนาวัฒนธรรม และจารีตประเพณีท้องถิ่น เป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมให้เผยแพร่ความรู้ที่ประสบความสำเร็จสูงจนสามารถนำไปสู่ความเข้มแข็งของสังคมและวัฒนธรรมไทยต่อไปได้ เพราะวิธีการที่ช่วยให้เกิดความร่วมมือในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชาติไว้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้ดีที่สุดก็คือการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องนี้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้แก่สาธารณชนทั่วไป และตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ มาตรา ๕๐ “ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้ (๘) บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น” พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๖ “ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้ (๑๑) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น”

เทศบาลตำบลพรหมานคร ได้ตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริม ด้านศาสนา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น จึงดำเนินการจัดทำ “โครงการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น” โดยดำเนินการออกสำรวจข้อมูลและฐานข้อมูลด้านศาสนา วัฒนธรรม จารีตประเพณีท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นศูนย์กลางการให้บริการข้อมูลแก่ผู้สนใจ

วัตถุประสงค์ :

- ๑) เพื่อดำเนินการจัดทำระบบฐานข้อมูลทางศาสนาในพื้นที่ตำบลพรหมาน
- ๒) เพื่อดำเนินการจัดทำระบบฐานข้อมูลทางวัฒนธรรมในพื้นที่ตำบลพรหมาน
- ๓) เพื่อดำเนินการจัดทำระบบฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลพรหมาน
- ๔) เพื่อดำเนินการจัดทำระบบฐานข้อมูลทางจารีตประเพณีในพื้นที่ตำบลพรหมาน

ระยะเวลาดำเนินการ : ตลอดปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

สถานที่ดำเนินการ : หมู่บ้านในพื้นที่ตำบลพรหมาน จำนวน ๑๓ หมู่บ้าน

ผู้เข้าร่วมโครงการ : เด็กเยาวชน และประชาชนทั่วไปที่ใช้บริการค้นคว้าฐานข้อมูลด้านศาสนา วัฒนธรรม จารีตประเพณีท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพรหมานนคร

งบประมาณ : ดำเนินการโดยใช้งบประมาณจากหน่วยงานอื่น

ผลที่คาดว่าจะได้รับ :

- ๑) สามารถสร้างระบบฐานข้อมูลของวิชาการด้านศาสนา วัฒนธรรม จารีตประเพณีท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพรหมานคร
- ๒) สามารถจัดเก็บและจัดการข้อมูลของวิชาการด้านศาสนา วัฒนธรรม จารีตประเพณีท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพรหมานคร รวมไม่น้อยกว่า ๒๐ รายการ
- ๓) สามารถให้บริการข้อมูลวิชาการด้านศาสนา วัฒนธรรม จารีตประเพณีท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพรหมานครแก่สาธารณชนทั่วไป

ดัชนีชี้วัดสำหรับการประเมินโครงการ :

- ๑) จำนวนฐานข้อมูลของวิชาการด้านศาสนา วัฒนธรรม จารีตประเพณีท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพรหมานคร อย่างน้อย ๒๐ รายการ
- ๒) จำนวนผู้มาใช้บริการค้นคว้าฐานข้อมูลด้านศาสนา วัฒนธรรม และจารีตประเพณีท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลพรหมานคร อย่างน้อย ๕๐๐ รายต่อปี

(ลงชื่อ) ผู้เขียนโครงการ

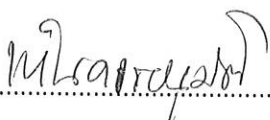
(นางสาวเอกอนงค์ วงศ์กาฬสินธุ์)

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

(ลงชื่อ) ผู้เสนอโครงการ

(นางสาวสายพิน ริ้วโต)

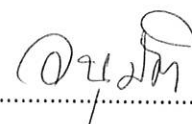
หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล

ความเห็นของผู้เห็นชอบโครงการ.....

(ลงชื่อ) ว่าที่ ร.ต. ผู้เห็นชอบโครงการ

(วัฒนา กุลอ๊ก)

ปลัดเทศบาล

ความเห็นของผู้อนุมัติโครงการ.....

(ลงชื่อ) ผู้อนุมัติโครงการ

(นายสมยศ ศรีสอาด)

นายกเทศมนตรีตำบลพรหมานคร

รูปโครงการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

เทศบาลตำบลพรณานคร

อำเภอพรณานิคม จังหวัดสกลนคร

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๙

โดย

เทศบาลตำบลพรณานคร

อำเภอพรณานิคม จังหวัดสกลนคร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราชการ ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง (๑)

อนุรักษ์ ป่าไม้ และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะ สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยภูมิปัญญาไทย มีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงสร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิ แก่คนไทย สามารถปรับ ประยุกต์หลักธรรมคาสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสมสร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคม และธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค

งานส่งเสริมการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม สำนักปลัดเทศบาลตำบลพรพรรณนคร ได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงได้ทำโครงการสำรวจฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน หรือ ปรชาญท้องถิ่น เพื่อจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน หรือปรชาญท้องถิ่น เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน หรือปรชาญท้องถิ่นเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาหาความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นประชาชนชาวบ้าน หรือปรชาญท้องถิ่นต่อไป

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้าน คิดค้นขึ้นแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแก้ปัญหา เป็นทั้งสติปัญญาและองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ดังนั้น จึงมีความครอบคลุมเนื้อหาสาระและแนวทางดำเนินชีวิตในวงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ความรู้ในหลายวิชา ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑) ได้จำแนกไว้รวม ๑๐ สาขา คือ

๑. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐาน คุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณต่างๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตร เป็นต้น

๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อ ชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ตลอดทั้งการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่นการรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มหัตถกรรม และอื่นๆ เป็นต้น

๓. สาขาการแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์ การพัฒนาและใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในด้านบริหารจัดการค้าการสะสมและบริการกองทุนและธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

๖. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้ เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม

๗. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะ สาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทักษะศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

๘. สาขาจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารการจัดการดำเนินงาน ด้านต่างๆ ทั้งขององค์กร ชุมชน องค์กรทางสังคมอื่นๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้าน ระบบผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เป็นต้น กรณีของการจัดการศึกษาเรียนรู้ นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขาการจัดการที่มีความสำคัญ เพราะการจัดการศึกษาเรียนรู้ดี หมายถึงกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีประสิทธิผล

๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้งภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทาง ศาสนาความเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่า ให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและ สิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ประเพณี บุญประเพณีข้าว เป็นต้น

ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

การนับถือศาสนา

ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพรหมานคร นับถือศาสนาพุทธ สถาบันและองค์กรทางศาสนาใน พื้นที่ ประกอบด้วยวัด ๖ แห่ง สำนักสงฆ์ ๑ แห่ง พิพิธภัณฑ ๑ แห่ง ได้แก่

๑. วัดโพธิ์ชัย หมู่ ๑ บ้านม่วงไข่
๒. วัดป่าภูไทสามัคคี หมู่ ๑ บ้านม่วงไข่
๓. วัดป่าอุดมสมพร หมู่ ๔ บ้านนาหัวช้าง
๔. วัดพระธาตุโพนทอง หมู่ ๕ บ้านบะทอง
๕. วัดสกลธรรมมงคล หมู่ ๑๓ บ้านหนองอ้อ
๖. วัดป่ากลางโนนภู หมู่ ๗ บ้านเม็ก
๗. สำนักสงฆ์หลวงจ้านงค์ราชกิจ หมู่ ๑๐ บ้านน้อยโนนจ้านงค์
๘. พิพิธภัณฑพระอาจารย์ฝั้น อจาโร หมู่ ๔ บ้านนาหัวช้าง

ประเพณีและงานประจำปี

ประชากรส่วนใหญ่ เชื่อชาติเดิมเป็นภูไท มีบุญประเพณีที่ถือปฏิบัติเป็นประจำแต่ละเดือน ดังนี้
เดือนอ้าย บุญเข้ากรรมพระสงฆ์จะทำพิธีเข้ากรรมหรือที่เรียกว่า “เข้าปริวาสกรรม” เพื่อทำการชำระ มลทินที่ได้ล่วงละเมิด พระวินัยคือ ต้องอาบัติสังฆาทิเสส การอยู่กรรมนั้นจะใช้เวลา ๖-๙ วัน ในระหว่างนี้เอง ชาวบ้านจะเตรียมอาหาร หวานหวานนำไปถวายพระภิกษุทั้งเช้าและเพล เพราะการอยู่กรรมจะต้องอยู่ในบริเวณ สงบ เช่น ชายป่าหรือที่ห่างไกลชุมชน ชาวบ้านที่นำอาหารไปถวาย พระภิกษุในระหว่างอยู่กรรมนี้เชื่อว่าจะทำ ให้ได้บุญกุศลมาก

เดือนยี่ บุญสู่ขวัญข้าว คือ เมื่อเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จเรียบร้อย จะนำข้าวส่วนหนึ่งตามศรัทธาไปรวมกันที่ วัดแล้วนิมนต์พระมาสวดทำพิธีเพื่ออัญเชิญคุณข้าว

เดือนสาม บุญข้าวจี คือ เมื่อถึงวัน ๑๕ ค่ำ เดือนสาม จะนำข้าวเหนียวมาปั้นเป็นก้อนแล้วนำไปจี โดย นำข้าวจีไปตักบาตร

เดือนสี่ บุญพระเวส คือ บุญประเพณีที่ทำกันอย่างใหญ่โต มีการแห่พระเวสสันดรเข้าเมือง มีการเทศน์มหาชาติและการขอฟ้าขอฝน

เดือนห้า บุญสงกรานต์ คือ บุญประเพณีประจำปี ซึ่งจะเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๒-๑๕ เมษายน ของทุกปี มีการทำบุญสงฆ์พระ รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุและผู้เฒ่าผู้แก่ รวมทั้งการขอพรจากผู้สูงอายุ ผู้เฒ่าผู้แก่ของหมู่บ้าน

เดือนแปด บุญเข้าพรรษา คือ บุญประเพณีที่ชาวบ้านจะไปทำบุญ แห่เทียน ผ้าอาบน้ำฝนถวายพระที่วัด เพื่อพระสงฆ์จะได้จำพรรษาได้ตลอด ๓ เดือน

เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน คือ บุญประเพณีที่ชาวบ้านจะนำข้าวปลาอาหารไปทำบุญที่วัดและแบ่งข้าวปลาอาหารจำนวนหนึ่ง ไปบูชาดิน และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในพื้นดิน

เดือนสิบ บุญข้าวสารถ คือ บุญประเพณีที่ชาวบ้านจะนำข้าวห่อเล็ก อาหารหวานคาว และกระยาสารท ซึ่งทำจากข้าวตอก ถั่ว งา น้ำตาล มะพร้าว คลุกให้เข้ากัน นำถวายพระ

เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา คือบุญประเพณีที่เมื่อถึงวันออกพรรษา ชาวบ้านจะไปเวียนเทียนที่วัด ก่อนวันออกพรรษา บางหมู่บ้านจะมีการแห่ปราสาทผึ้ง โดยนำขี้ผึ้งมาทำเป็นรูปปราสาทแห่ไปถวายวัด รุ่งขึ้นจึงเป็นวันออกพรรษา ในตอนเช้าจะมีการทำบุญตักบาตร

เดือนสิบสอง บุญกฐิน คือ บุญประเพณี เมื่อออกพรรษาแล้ว ทุกหมู่บ้านจะมีการทอดกฐินถวายที่วัดในหมู่บ้าน หรือวัดอื่นๆ ตามศรัทธา ส่วนบุญผ้าป่านั้นจะทำได้ทุกเดือนตามแต่ศรัทธา

ความเชื่อ ประชากรส่วนใหญ่มีความเชื่อที่ถือปฏิบัติกันเป็นประจำ คือ การนับถือผี เช่น ผีหลักเมือง ผีปู่ตา หมอเหยา หมอดู ผีบ้านผีเรือน ผีป่า ผีนา ฯลฯ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุ ได้แก่ การจักสาน การทอผ้า ทอเสื่อ ซึ่งเป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ที่น่าสนใจ เนื่องจากมีการผลิตตลอดปี วัสดุในการจักสานสามารถหาได้ในท้องถิ่น หมู่บ้านที่ดำเนินการ ได้แก่ หมู่ที่ ๑ - ๑๓ นอกจากนี้ในพื้นที่หมู่ ๔,๕,๘,๙,๑๐ มีการทอผ้าฝ้าย ช่อจำกัดยังขาดการเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาด ภาษาถิ่นที่ใช้ ได้แก่ ภาษาภูไท และภาษาลาว

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม

ที่	ชื่อ-สกุล	เลขที่	บ้าน/หมู่	ตำแหน่ง	ความเชี่ยวชาญความสามารถพิเศษ (ภูมิปัญญาท้องถิ่น)
๑	นายพูนศักดิ์ จันทร์ธา	๔๐๒	พรรณา ม. ๒	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการเกษตรเลี้ยงสัตว์
๒	นายประสพ จันทร์ธา	๔๑๒	พรรณา ม. ๒	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการเกษตรเลี้ยงสัตว์
๓	นายภิรมย์ จันทร์ธา	๓๘๐	พรรณา ม. ๒	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการเลี้ยงสัตว์
๔	นายวิจิตร แก้วกำ	๓๘๒	พรรณา ม. ๒	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการเลี้ยงสัตว์
๕	นายอัคร गतทอง	๑๑๘	นาหัวช้าง ม. ๔	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการเลี้ยงสัตว์ จับกบตาม ธรรมชาติ
๖	นายบุญโฮม ปิลอง	๒๓๘	บะทอง ม. ๕	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการเลี้ยงสัตว์
๗	นายสมพร สุทธิโคตร	๒๑๖	โคกสุวรรณ ม. ๖	ประธานชุมชน	ด้านการส่งเสริมอาชีพ การเลี้ยง สัตว์
๘	นายชัยชนะ นุ่นสวัสดิ์	๒๒๘	โคกชุมพร ม. ๘	สมาชิกกลุ่มอาชีพ	ด้านการทำเกษตรอินทรีย์
๙	นายสุรชัย วรรณवास	๔๓	โคกชุมพร ม. ๘	สมาชิกกลุ่มอาชีพ	ด้านการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยง จิ้งหรีด
๑๐	นายปราโมทย์ คำโพธิ์	๔๖	โคกชุมพร ม. ๘	ประธานชุมชน	ด้านการส่งเสริมอาชีพ การทำ เกษตรอินทรีย์และเลี้ยงไส้เดือนดิน
๑๑	นายสังกา ภานุศรี	๘๕	โคกชุมพร ม. ๘	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านหมอดิน ตรวจสอบคุณภาพดิน ในการทำเกษตร
๑๒	นายดิ่ง ชัยมงคล	๑๓๙	หนองทุ่ม ม. ๙	สมาชิกกลุ่มอาชีพ	ด้านการส่งเสริมอาชีพ การเลี้ยง สัตว์โค-กระบือ
๑๓	นางอุตร นำสุย	๑๔	หนองแวง ม. ๑๑	ประธาน อสม.	ด้านการเลี้ยงสัตว์

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรม สิ่งประดิษฐ์ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์

ที่	ชื่อ-สกุล	เลขที่	บ้าน/หมู่	ตำแหน่ง	ความเชี่ยวชาญความสามารถพิเศษ (ภูมิปัญญาท้องถิ่น)
๑	นายวรรณศรี เพชรพรรณ	๒๓	ม่วงไข่ ม.๑	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านหัตถกรรม จักสานเครื่องใช้ เช่น ฮ่อง สุ่ม
๒	น.ส.ชฎารัตน์ ศรีพรม	๑๐๑	วังปลาป้อม ม. ๓	ประธาน กลุ่มสตรี	ด้านการจักสาน หัตถกรรม ทำขนม
๓	นางจุไร บุตรดี	๓๑	วังปลาป้อม ม. ๓	กลุ่มสตรี	ด้านการทำไม้กวาดดอกหญ้า
๔	นางหนูเจียม สอนสุราษฎร์	๔๓	วังปลาป้อม ม. ๓	ผู้สูงอายุ	ด้านการทำไม้กวาดดอกหญ้า
๕	นางกฤษฎา สอนสุราษฎร์	๙๒	วังปลาป้อม ม. ๓	กลุ่มสตรี	ด้านการจักสาน หัตถกรรม
๖	นายพรทิพย์ มาลุน	๘๙	นาหัวช้าง ม. ๔	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านหัตถกรรมจักสานสุมไก่
๗	นายสำราญ ทิพม่อม	๕๐	นาหัวช้าง ม. ๔	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านหัตถกรรมจักสานสุมไก่
๘	นายปราโมทย์ ทิพม่อม	๔๙	นาหัวช้าง ม. ๔	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านหัตถกรรมจักสานฮ่องใส่ปลา
๙	นายบุญจันทร์ นำสุย	๖	นาหัวช้าง ม. ๔	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านหัตถกรรมจักสานมัดข้าว สุ่มไก่
๑๐	นางดวงใจ ไชยหวางค์	๑๐๒	นาหัวช้าง ม. ๔	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการทอผ้า ทำดอกไม้ประดิษฐ์
๑๑	นางหนูพะเยาว์ วงศ์กาฬสินธุ์	๔๒	นาหัวช้าง ม. ๔	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการประดิษฐ์พานบายศรีสู่ขวัญ
๑๒	นางบุญเรือง คงคำ	๔๘	นาหัวช้าง ม. ๔	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการทอเสื่อ
๑๓	นายกาไลย์ เพชรพรรณ	๑๕๙	บ้านเม็ก ม. ๗	สมาชิกหมู่บ้าน	ด้านการจักสาน หัตถกรรม
๑๔	นางประสงค์ เรืองสวัสดิ์	๑๘	บ้านเม็ก ม. ๗	สมาชิกหมู่บ้าน	ด้านการจักสาน หัตถกรรม
๑๕	นางบุญสม บุตรศรี	๑๗๓	บ้านเม็ก ม. ๗	สมาชิกหมู่บ้าน	ด้านการจักสาน หัตถกรรม
๑๖	นางวิไล สุทธิโคตร	๘๖	โคกชุมพร ม. ๘	ประธานกลุ่มสตรี	ด้านการพัฒนาบทบาทสตรีและด้านหัตถกรรม การทอเสื่อ
๑๗	นายมี พันจันทร์	๑๖	หนองท่อม ม. ๙	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการส่งเสริมอาชีพ การจักสาน หัตถกรรม

ที่	ชื่อ-สกุล	เลขที่	บ้าน/หมู่	ตำแหน่ง	ความเชี่ยวชาญความสามารถพิเศษ (ภูมิปัญญาท้องถิ่น)
๑๘	นางมี ต้อยด้วง	๑๗๑	หนองทุ่ม ม. ๙	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการส่งเสริมอาชีพ การจักสาน หัตถกรรม
๑๙	นายสมาน ลาภสันเทียะ	๒๑๔	หนองทุ่ม ม. ๙	อปพร.	ด้านการส่งเสริมอาชีพ การจักสาน หัตถกรรม
๒๐	นายเป้า แก้ววางดี	๑๐	หนองทุ่ม ม. ๙	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการส่งเสริมอาชีพ การจักสาน หัตถกรรม
๒๑	นางหนูหล่ม พิกุลแก้ว	๙๐	หนองทุ่ม ม. ๙	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการส่งเสริมอาชีพ การถักหญ้า แฝก ทอผ้า ทอเสื่อ
๒๒	นางสั้น ประชาเสสังข์	๒๓๐	หนองทุ่ม ม. ๙	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการส่งเสริมอาชีพ การทอผ้า ทอเสื่อ
๒๓	นายวิจดา วดีศิริศักดิ์	๘๔	หนองทุ่ม ม. ๙	ปราชญ์ชาวบ้าน	หัตถกรรมจักสานต่างๆ
๒๔	นางประทุมทอง จงลีพันธ์	๑๘๑	น้อยโนนจ้านงค์ ม. ๑๐	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการส่งเสริมอาชีพ การจักสาน หัตถกรรม
๒๕	นายนิพนธ์ แก้วก่า	๑๗๕/๑	น้อยโนนจ้านงค์ ม. ๑๐	ปราชญ์ชาวบ้าน	การจักสาน หัตถกรรมเครื่องใช้ ครัวเรือน มวยนึ่งข้าว กระจับข้าว ตะกร้า
๒๖	นายถวิล วงศ์เมืองจันทร์	๗๕	น้อยโนนจ้านงค์ ม. ๑๐	ปราชญ์ชาวบ้าน	การจักสาน หัตถกรรมเครื่องใช้ ครัวเรือน มวยนึ่งข้าว กระจับข้าว ตะกร้า
๒๗	นายสระจิตร นิกายจันกุล	๒๘๕	น้อยโนนจ้านงค์ ม. ๑๐	ปราชญ์ชาวบ้าน	การจักสาน หัตถกรรมเครื่องใช้ ครัวเรือน มวยนึ่งข้าว กระจับข้าว ตะกร้า
๒๘	นางเพ็ญ นิกายจันกุล	๒๘๒	น้อยโนนจ้านงค์ ม. ๑๐	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านหัตถกรรมการสานตะกร้าด้วย เส้นพลาสติก
๒๙	นางพิริภักษ์ พลดงนอก	๑๕๙	น้อยโนนจ้านงค์ ม. ๑๐	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านหัตถกรรมการสานตะกร้าด้วย เส้นพลาสติก
๓๐	นางสีทอง สุทธิโคตร	๖๓	น้อยโนนจ้านงค์ ม. ๑๐	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการประดิษฐ์ใบตองทำพาน บายศรีสู่ขวัญ
๓๑	นางนวลสว่าง ชาระวงศ์	๑๐๐	น้อยโนนจ้านงค์ ม. ๑๐	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการประดิษฐ์ใบตองทำพาน บายศรีสู่ขวัญ
๓๒	นางกาวิ แก้วก่า	๑๑๘	น้อยโนนจ้านงค์ ม. ๑๐	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการย้อมผ้าคราม
๓๓	นายซัง เถรกระโทก	๒๘	หนองแวง ม. ๑๑	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านหัตถกรรมการจักสานต่างๆ

ที่	ชื่อ-สกุล	เลขที่	บ้าน/หมู่	ตำแหน่ง	ความเชี่ยวชาญความสามารถพิเศษ (ภูมิปัญญาท้องถิ่น)
๓๔	นายสมควร เลี่ยมแสน	๒๒/๑	บะทองใหม่ ม. ๑๒	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการส่งเสริมอาชีพ การจักสาน และสานแห
๓๕	นายจันดา ศรีสร้อย	๑๑๖	บะทองใหม่ ม. ๑๒	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านหัตถกรรมการจักสานต่างๆ
๓๖	นายสมควร เลี่ยมแสน	๒๒/๑	บะทองใหม่ ม. ๑๒	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการส่งเสริมอาชีพ การจักสาน และสานแห
๓๗	นายจันดา ศรีสร้อย	๑๑๖	บะทองใหม่ ม. ๑๒	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านหัตถกรรมการจักสานต่างๆ
๓๘	นายไสว ทองพิทักษ์	๔๒	หนองอ้อ ม. ๑๓	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการส่งเสริมอาชีพ การจักสาน หัตถกรรม
๓๙	นายสวัสดิ์ นิลอนันต์	๗	หนองอ้อ ม. ๑๓	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านหัตถกรรมการจักสานต่างๆ
๔๐	นายทองสา อุณะภา	๓๖	หนองอ้อ ม. ๑๓	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านหัตถกรรมการสานต่างๆ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์แผนไทย

ที่	ชื่อ-สกุล	เลขที่	บ้าน/หมู่	ตำแหน่ง	ความเชี่ยวชาญความสามารถพิเศษ (ภูมิปัญญาท้องถิ่น)
๑	นางวันเพ็ญ ประเพทา	๙๕	ม่วงไข่ ม.๑	ประธาน อสม.	ด้านการส่งเสริมสุขภาพของประชาชน
๒	นางจุรีรัตน์ กัณหาสุระ	๓๕๕	พรรณา ม. ๒	เครือข่ายสตรี/ประธาน อสม.	ด้านการพัฒนาบทบาทสตรีและ ด้านการส่งเสริมสุขภาพของ ประชาชน
๓	นางบุญเพ็ง ชันธ์ พัฒน์	๒	วังปลาป้อม ม. ๓	ประธาน อสม.	ด้านการส่งเสริมสุขภาพของ ประชาชน
๔	นางบาดี ชันพัฒน์	๕๖	วังปลาป้อม ม. ๓	อสม.	ด้านการส่งเสริมสุขภาพของ ประชาชนและนวดแผนไทย
๕	นางนุชรินทร์ ศรีพรหม	๗๓	วังปลาป้อม ม. ๓	อสม.	ด้านการส่งเสริมสุขภาพของ ประชาชน
๖	นางขันทอง ไชยหวางค์	๒๓	นาหัวช้าง ม. ๔	ประธาน อสม.	ด้านการส่งเสริมสุขภาพของ ประชาชน
๗	นายเสรีจ นนตะแสน	๒๒๖	บะทอง ม. ๕	ประธาน อสม.	ด้านการส่งเสริมสุขภาพของ ประชาชน
๘	นางกัลยา บุบผาวาส	๔	โคกสุวรรณ ม. ๖	ประธาน อสม.	ด้านการส่งเสริมสุขภาพของ ประชาชน
๙	นางบัวลอน เพชรพรรณ	๑๐๗	บ้านเม็ก ม. ๗	ประธาน อสม.	ด้านการส่งเสริมสุขภาพของ ประชาชน
๑๐	นายนิพล คำหาญพล	๑๒๗	โคกชุมพร ม. ๘	ประธาน อสม.	ด้านการส่งเสริมสุขภาพของ ประชาชน
๑๑	นายภิรมย์ ฮมป่า	๑๓	โคกชุมพร ม. ๘	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการส่งเสริมสุขภาพของ ประชาชน
๑๒	นางอรุณ ลาภบุญเรือง	๒๖๙	หนองทุ่ม ม. ๙	ประธาน อสม.	ด้านการส่งเสริมสุขภาพของ ประชาชนและนวดแผนไทย
๑๓	น.ส.วาริยา อินธิราช	๑๖๖	หนองทุ่ม ม. ๙	อสม.	ด้านการส่งเสริมสุขภาพของ ประชาชนและนวดแผนไทย
๑๔	นางสมปอง วิเศษ	๒๖๗	หนองทุ่ม ม. ๙	อสม.	ด้านการส่งเสริมสุขภาพของ ประชาชนและนวดแผนไทย
๑๕	นางอุดร นำสุย	๑๔	หนองแวง ม. ๑๑	ประธาน อสม.	ด้านการส่งเสริมสุขภาพของ ประชาชน สมุนไพรพื้นบ้าน

ที่	ชื่อ-สกุล	เลขที่	บ้าน/หมู่	ตำแหน่ง	ความเชี่ยวชาญความสามารถพิเศษ (ภูมิปัญญาท้องถิ่น)
๑๖	นางเต็งสอน หาญมนตรี	๔๔	หนองแวง ม. ๑๑	อสม.	ด้านการส่งเสริมสุขภาพของ ประชาชนและนวดแผนไทย การ จับเส้นเอ็น
๑๗	นายวัง เนตรรัตน์	๗	หนองแวง ม. ๑๑	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการส่งเสริมสุขภาพของ ประชาชนและนวดแผนไทยแผน โบราณ
๑๘	นายอุทัย พลแสน	๑๑๐	บะทองใหม่ ม. ๑๒	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการส่งเสริมสุขภาพ การรักษา กระดูกแบบโบราณ
๑๙	นายเมคิน สุวรรณรงค์	๑๒๕	บะทองใหม่ ม. ๑๒	ประธาน อสม.	ด้านการส่งเสริมสุขภาพของ ประชาชน
๒๐	นางสมควร ทิพม่อม	๑๓๐	บะทองใหม่ ม. ๑๒	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการส่งเสริมสุขภาพของ ประชาชนและนวดแผนไทย
๒๑	นายวิทยา วดีศิริศักดิ์	๑๔๐	หนองอ้อ ม. ๑๓	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการส่งเสริมสุขภาพการจับเส้น เอ็น
๒๒	นายบันเทิง ไชยบุตร	๓๑	หนองอ้อ ม. ๑๓	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการส่งเสริมสุขภาพของ ประชาชนและนวดแผนไทย การจับเส้นเอ็น
๒๓	นางบุญไทย จันทะวารินทร์	๑๓๘	หนองอ้อ ม. ๑๓	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการส่งเสริมสุขภาพของ ประชาชน
๑๖	นางเต็งสอน หาญมนตรี	๔๔	หนองแวง ม. ๑๑	อสม.	ด้านการส่งเสริมสุขภาพของ ประชาชนและนวดแผนไทย การ จับเส้นเอ็น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศาสนาและประเพณี

ที่	ชื่อ-สกุล	เลขที่	บ้าน/หมู่	ตำแหน่ง	ความเชี่ยวชาญความสามารถพิเศษ (ภูมิปัญญาท้องถิ่น)
๑	นายสัมฤทธิ์ วงศ์พรหม	๘๗๓	ม่วงไข่ ม.๑	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี หมอสูตร
๒	นายเจริญ คำโพธิ์	๗๓	ม่วงไข่ ม.๑	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี
๓	นายสมหมาย ศรีพรหม	๑๓	วังปลาป้อม ม. ๓	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี
๔	นางสุวรรณ นำสุย	๑๘	วังปลาป้อม ม. ๓	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี
๕	นายสมหมาย ศรีพรหม	๑๓	วังปลาป้อม ม. ๓	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านพิธีกรรมทางพราหมณ์
๔	นางแสงจันทร์ วุฒิสาร	๒๘	นาหัวช้าง ม. ๔	สมาชิกหมู่บ้าน	ด้านการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี
๕	นายลม ทิพม่อม	๑๒๔	บะทอง ม. ๕	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี
๖	นายพีระ ศรีพรหม	๕๘	บ้านเม็ก ม. ๗	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี
๗	นางศรีษะเกษ ศรีพรหม	๒๘๗	บ้านเม็ก ม. ๗	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี
๘	นายพัฒนา นนตะเสน	๕	บ้านเม็ก ม. ๗	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี หมอสูตร
๙	นางสมเพศ ชันติยู	๑๓๗	โคกชุมพร ม. ๘	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี
๑๐	นายสังกา ภาณุศรี	๘๕	โคกชุมพร ม. ๘	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี
๑๑	นายควง นาระคล	๑๐๐	โคกชุมพร ม. ๘	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี
๑๒	นายคำมูล อินคำน้อย	๑๘๓	น้อยโนนจ้านงค์ ม. ๑๐	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี
๑๓	นายกวี ต้นเชื้อ	๕๕	หนองแวง ม. ๑๑	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี

ที่	ชื่อ-สกุล	เลขที่	บ้าน/หมู่	ตำแหน่ง	ความเชี่ยวชาญความสามารถพิเศษ (ภูมิปัญญาท้องถิ่น)
๑๔	นายธง จอมสีวัน	๒๑	หนองแวง ม. ๑๑	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม
๑๕	นายจันดา ศรีสร้อย	๑๑๖	บะทองใหม่ ม. ๑๒	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และประเพณีความเชื่อ
๑๖	นายสุทธิ วันอาทิตย์	๒๕๔	บะทองใหม่ ม. ๑๒	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและประเพณีท้องถิ่น
๑๗	นายสุนทร จันทะวารินทร์	๑๓๘	หนองอ้อ ม. ๑๓	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และประเพณีตามความเชื่อ
๑๘	นายพิชิต คุณเชื่อง	๑๔๗	หนองอ้อ ม. ๑๓	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี
๑๔	นายธง จอมสีวัน	๒๑	หนองแวง ม. ๑๑	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหาร เครื่องดื่ม สมุนไพรและยารักษาโรค

ที่	ชื่อ-สกุล	เลขที่	บ้าน/หมู่	ตำแหน่ง	ความเชี่ยวชาญความสามารถพิเศษ (ภูมิปัญญาท้องถิ่น)
๑	นางจันทร์ดา ทิพม่อม	๑๒๔	นาหัวช้าง ม. ๔	สมาชิกหมู่บ้าน	ด้านการส่งเสริมอาชีพทำมะพร้าวเผา
๒	นางไข่มุก พรมสิทธิ์	๒๓๕	ม่วงไข่ ม.๑	หมอพื้นบ้าน	ด้านการรักษาอาการเจ็บป่วยด้วยสมุนไพร
๓	นายบุญเกิด นาคบุตรศรี	๔๒	ม่วงไข่ ม.๑	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านสมุนไพรประคบ
๔	นายประเสริฐ ไชยหาวงค์	๔๖	นาหัวช้าง ม. ๔	สมาชิกหมู่บ้าน	ด้านการส่งเสริมอาชีพการทำขนมหวาน
๕	น.ส.เฉลา สมแสน	๑๑๙	น้อยโนนจ้านงค์ ม. ๑๐	อสม.	ด้านการรักษาอาการเจ็บป่วยด้วยสมุนไพร
๖	นายเกษตรศักดิ์ กรมแสง	๑๓๒	น้อยโนนจ้านงค์ ม. ๑๐	กลุ่มอาชีพ	ด้านการส่งเสริมอาชีพการแปรรูปอาหาร
๗	น.ส.เยาวนา ฮมแสน	๑๙	น้อยโนนจ้านงค์ ม. ๑๐	อสม.	ด้านการส่งเสริมอาชีพการแปรรูปอาหาร
๘	นายเลิศคม ศรีพรหม	๒๑๗	บ้านเม็ก ม. ๗	สมาชิกหมู่บ้าน	ด้านการส่งเสริมอาชีพการแปรรูปอาหาร (ขนมจีน)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปกรรม

ที่	ชื่อ-สกุล	เลขที่	บ้าน/หมู่	ตำแหน่ง	ความเชี่ยวชาญความสามารถพิเศษ (ภูมิปัญญาท้องถิ่น)
๑	นางโลมสมัย สีหาคม	๖๐	นาหัวช้าง ม. ๔	กรรมการหมู่บ้าน	ด้านการส่งเสริมศิลปะ การสอน ฟ้อนรำ
๒	นางสมัย แก้วก่า	๓๘๑	น้อยโนนจำนงค์ ม. ๑๐	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการฟ้อนรำ ร้องเพลง ตัดเย็บ เสื้อผ้า ทำอาหารและวัฒนธรรม ประเพณี
๓	นายเรืองชัย พรหมมาตย์	๑๑	น้อยโนนจำนงค์ ม. ๑๐	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านดนตรีพื้นเมือง พิณ แคน กลองยาว
๔	นายธงชัย พุทธมาตย์	๒๑๐	น้อยโนนจำนงค์ ม. ๑๐	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านดนตรีพื้นเมือง พิณ แคน กลองยาว
๕	นายอ่อนสี สีหาคม	๓๓๒	น้อยโนนจำนงค์ ม. ๑๐	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านดนตรีพื้นเมือง พิณ แคน กลองยาว
๖	นายชาญชัย แก้วกันหา	๓๗	หนองแวง ม. ๑๑	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านดนตรีพื้นเมือง พิณ แคน กลองยาว
๗	นายวิทยา วดีศิริศักดิ์	๑๔๐	หนองอ้อ ม. ๑๓	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการร้องหมอลำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานช่าง

ที่	ชื่อ-สกุล	เลขที่	บ้าน/หมู่	ตำแหน่ง	ความเชี่ยวชาญความสามารถพิเศษ (ภูมิปัญญาท้องถิ่น)
๑	นายวัชรินทร์ รินเพ็ง	๑๑๕	น้อยโนนจำนงค์ ม. ๑๐	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการส่งเสริมอาชีพ การทำราง น้ำฝน
๒	นายรุจวัฒน์ แสนศรี	๙	น้อยโนนจำนงค์ ม. ๑๐	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการส่งเสริมอาชีพ การทำราง น้ำฝน
๓	นายประสิทธิ์ เหลาเคน	๑๕/๑	หนองหุ้ม ม. ๙	ปราชญ์ชาวบ้าน	ด้านการส่งเสริมอาชีพการสร้าง บ้าน

การสานตะกร้าด้วยเส้นพลาสติก

นางพิริกษ์ พลตงนอก บ้านเลขที่ ๑๕๙ หมู่ที่ ๑๐ บ้านน้อยโนนจ้านงค์ ตำบลพรรณา
อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ๔๗๑๓๐

ความเป็นมา

ในปัจจุบันการสานตะกร้าพลาสติกได้กลายเป็นผลิตภัณฑ์สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้น เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดรายได้เสริมและทำไม่ยาก เป็นวัสดุคงทนที่ ไม่ย่อยสลายตามธรรมชาติ ข้าพเจ้าได้มีโอกาสผู้เข้าร่วมอบรมการถ่ายทอดภูมิปัญญาการจักสานตะกร้าพลาสติกกับเทศบาลตำบลพรรณานิคม หลังจากนั้นก็ได้ให้ความสนใจในการจักสานตะกร้าพลาสติกเรื่อยมา

วิธีสานกระเป๋าสานพลาสติก ตะกร้าพลาสติก

๑) เลือกสายพลาสติก และสีเส้นที่ชอบ เพื่อให้เกิดลวดลายสวยงาม ได้พื้นสีฟ้า (สีสมมติ) กับทำลายเป็นสีเขียว (สีสมมติ)

๒) ตัดเส้นพลาสติก สีฟ้า (สีสมมติ) ยาว ๒๘ นิ้ว จำนวน ๑๔ เส้น (วิธีตัดต้องให้เป็นปลายเฉียงๆ เพื่อป้องกันการสอดสานกัน และจำนวนเส้นขึ้นอยู่กับขนาดของผลิตภัณฑ์ที่จักสาน)

๓) เริ่มจากวางเส้นพลาสติก ๗ เส้น เรียงให้เสมอกัน เทคนิคคือเอาสมุดหนาๆ มาทับไว้ไม่ให้เส้นพลาสติกเลื่อนไปมา และนำอีก ๗ เส้นมาขัดกันเป็นกากบาท ให้อยู่กึ่งกลาง และสลับขึ้นลงบนล่าง และจัดเส้นให้เท่ากัน

๔) นำเส้นข้างใต้เส้น ประมาณเส้นที่ ๓ ที่อยู่ข้างใต้ นำมาสอดและเป็นการล็อก ทั้ง ๒ ฝั่งซ้าย ขวา และทำการล็อกเช่นเดียวกัน ทั้งด้านบนและด้านล่าง

๕) พับเส้นทุกเส้น ตามรอยที่เป็นขอบของการสาน เป็นการขึ้นรูปตะกร้า

๖) เริ่มการตัดเส้นสีเขียว (สีสมมติ) เพื่อนำขึ้นรอบทำลายของตะกร้า ใช้ความยาว ๑๘ นิ้ว จำนวน ๑๑ เส้น (วิธีตัดต้องให้เป็นปลายเฉียงๆ เพื่อป้องกันการสอดสานกัน จำนวนเส้นขึ้นอยู่กับขนาดของผลิตภัณฑ์ที่จักสาน)

๗) จากนั้นนำเส้นสีฟ้า (สีสมมติ) ที่ล็อกไว้ยกถอยออกมา เพื่อเป็นการเตรียมเริ่มการสานขึ้นรูป

๘) ทำการขึ้นเส้นสีเขียว (สีสมมติ) มาขัดไปมายึดเกณฑ์จากตรงกลางของเส้นทั้งหมดก่อน สลับไปมาเป็นตารางไปเรื่อย ๆ

๙) ชั้นที่ ๒ ดันเส้นให้ชิด ก็สานสลับกันไปเป็นชั้นๆ โดยจะต้องมีการล็อกเส้นเพื่อไม่ให้เลื่อนไปมาเสมอ

๑๐) พอสานไปจนใกล้ขอบก็ทำการเหน็บเส้นให้ไปทางเดียวกัน ทึ่มลงไปทางกันตะกร้า เพื่อเตรียมเอาเส้นสีเขียวมาทำขอบ

๑๑) เริ่มทำขอบนำเส้นพลาสติกสีเขียว (สีสมมติ) ๒ เส้นประกบกัน แล้ววางทาบไปกับขอบตะกร้า ดึงเส้นสีฟ้า (สีสมมติ) ที่ล็อกดึงกลับมา แล้วก็สานทับไปกับขอบเส้นสีเขียว (สีสมมติ) แต่ต้องสลับสายสีไปด้วย เพื่อเป็นการสร้างขอบตะกร้าให้เกิดลวดลาย ทำอย่างนี้ทุกเส้นรอบตะกร้า

๑๒) ชั้นทำการเก็บชาย ตัดชายให้สั้นพอดีกับการซ้อนลายได้แล้วก็เหน็บเก็บเข้าไปด้านใน ทำทุกเส้นเพื่อความเรียบร้อย

๑๓) การทำหู ตัดเส้นพลาสติก ๒ เส้น แล้วนำมาตัดผ่าครึ่ง

๑๔) เพื่อนำไปมัดสานขัดกันไปมานั้นไขว้เส้นพลาสติก ๒ เส้นเข้าหากัน โดยจะเรียงเป็น ๔ เส้น การถัก คือ นำเส้นซ้ายสุด มาไขว้อ้อมไปด้านหลังวงกลับของเส้นที่ ๓ ต่อด้วยนำเส้นขวาสุด นับถอยหลังไปไขว้ด้านหลังวงกลับเส้นที่ ๓ เช่นกัน ทำสลับไปมาอย่างนี้จนสุดปลายพลาสติก

๑๕) นำมาติดหูที่ตัวตะกร้าโดยการรวบเส้นของหูเข้าด้วยกัน แบ่งแยกเป็น ๒ ข้าง แล้วร้อยเข้ากับตัวตะกร้า สานเป็นลวดลาย แล้วทำการเก็บปลายเส้นให้เรียบร้อย สำหรับเป็นหูหิ้ว หรือแขวนก็ได้ หรือนำมาสอดใส่ในสายยางพลาสติก แล้วนำไปติดหูที่ตัวตะกร้าแทนก็ได้

การทำไม้กวาดดอกหญ้า

นางหนูเจียม สอนสุราษฎร์ บ้านเลขที่ ๔๓ หมู่ที่ ๓ บ้านวังปลาป้อม ตำบลพรธมา

อำเภอพรหมานิกม จังหวัดสกลนคร ๔๗๑๓๐

ความเป็นมา

ไม้กวาด เป็นอุปกรณ์ที่ยังจำเป็นต้องใช้ภายในครอบครัว แม้ปัจจุบัน บางบ้านได้นำเครื่องดูดฝุ่นเข้ามาใช้บ้างแล้ว แต่ก็ยังมีบ้านและสถานที่ต่างๆ อีกจำนวนไม่น้อย ที่ต้องการใช้ไม้กวาด ดังนั้น การทำไม้กวาดเพื่อจำหน่าย จึงเป็นการเสริมรายได้อีกทางหนึ่งให้กับครอบครัวได้

ขั้นตอนการทำไม้กวาด

- ๑) นำดอกหญ้ามาทำความสะอาดและตากแดดให้แห้งคัดเลือกเฉพาะดอกหญ้าที่มีคุณภาพดี
- ๒) นำดอกหญ้าปริมาณ ๑ กำมือ มัดให้เป็นวงกลม
- ๓) นำเข็มเย็บกระสอบ ซึ่งร้อยเชือกฟางไว้แล้ว แทะเข้าตรงกลางมัดดอกหญ้า แล้วถักขึ้นลงแบบหางปลา ให้ได้ ๓ ชั้น พร้อมจัดดอกหญ้าให้มีลักษณะแบน
- ๔) ตัดโคนดอกหญ้าให้เสมอกัน
- ๕) นำด้ามไม้ไผ่เจาะรูที่หัวไว้สำหรับร้อยเชือกและเจาะรูตรงปลายนำมาขัดด้วยก้อนจากนั้นเสียบเข้าตรงกลางมัดดอกหญ้า
- ๖) นำเชือกฟางมัดดอกหญ้าไว้ด้วยกัน โดยนำเชือกฟางมาสอดตรงรูที่เจาะ เพื่อป้องกันไม่ให้ดอกหญ้าออกจากกัน
- ๗) ตอกตะปูที่เตรียมไว้ เพื่อให้ดอกหญ้าติดกับด้ามไม้ไผ่ และมีความแข็งแรงขึ้น

